

Զ Ա Տ Ի Ն

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

Քրիստոնէական, այսինքն իրաց կրօնական տեսակետէ դիտուած, չկայ պատմութեան մէջ իր հետեւանքներով աւելի կարեւոր դրուադ քան Քրիստոսի Յարութեան հրաշքը: Քրիստոնէութիւնը իր թափը կ'առնէ առաւելաբար այդ դէպքէն, ու ան ծանրութեան կեդրոնն է, որուն վրայ կը նստի քրիստոնէական շէնքի ամբողջ ծանրութիւնը:

Ի ոլոր կրօնները, զրեթէ առանց բացառութեան, ունին մեռելոց յարութեան ուսուցումը: Անոնք ամէնքն ալ կը վարդապետեն թէ օր մը, բոլոր մեռեալներ դուրս պիտի գան իրենց գերեզմաններէն՝ վերսկսելու համար նոր կեանք մը զոր սովորաբար կը ներկայացնեն չափազանց նիւթական և երկրային պատկերացումներով: Սակայն անոնցմէ և ոչ մէկը կրցած է մարդկութեան առջեւ դնել, պատմութեան փաստերով ու երկրաւոր իրականութեանց լոյսին տակ, Յարութեան իւրողութիւնը ինքնին: Ատիկա մենաշնորհն է Քրիստոնէութեան միայն, ու էականներէն մին՝ իր գերազանց կրօնքի յատկանիշներուն:

Ո՛չ միայն պատմական դէպք մըն է Քրիստոսի Յարութիւնը, որ ունեցած է իր ականատեսները և վկանիւր, այլ նաև ու մանաւանդ՝ խորհուրդ մըն է ան, որ իր մէջ կը բովանդակէ անխմանալի հոգեկան զօրութիւն մը, որ կըրնայ մարդուն մէջ նոր կեանքի մը ակերբ բանալ:

Այդ խորհուրդը ըմբռնուած բայց մանաւանդ հոգեկան փորձառութեամբ մը զգացուած էր Քրիստոնէութեան առաջին ռահվիրաներէն, որոնք այդ դէպքին, ու անոր իբրեւ անմիջական հետեւանք կամ ուղղակի շարունակութիւնը եզոյ վերնատան հրաշքին ներգործութեան ներքև փոխուեցան բոլորովին, ու իրենց մէջ զգացին ամբողջ աշխարհը յեղաշրջելու ոյժը: Ու այս անո՛ր համար, որ հասկցած և զգացած էին իրենց իսկ հոգիի աշխարհէն ներս «զգօրութիւն Յարութեան նորա»:

Քրիստոսի Յարութիւնը իր աստուածային զօրութեան կամ նոյն ինքն աստուածութեան՝ յայտարար նշանը չէր միայն, ոչ ալ կատարումը մարդարէութեան մը որ ըսած էր դարեւ առաջ՝ ի դիմաց Մեսիայի. «Ո՛չ թողցես զանձն իմ ի դժոխս և ոչ տացես Սրբոյ քում տեսանել զապականութիւն»: Ո՛չ ալ վերջապէս սոսկ կանխումը, կամ շօշափելի ու գործնական հաւատարմութեան Յարութեան իւրողութեան թէ օր մը, զոր ինք կը կոչէր «վերջին օր» և զոր չուզեց զիտնալ ինք ու յայտնել մարդոց, մեռելներ կեանքի պիտի ելլեն իրենց մահուան բնակարաններէն ու վերապրին մերինէն բոլորովին տարբեր ձևի ու պայմաններում մէջ, այսինքն նոր կեանքով: Այդ բոլորը ըլլալով հանդերձ՝ Յարութեան հրաշքը իր մէջ կը բովանդակէ այն զօրութիւնը որ հիմքն է քրիստոնէական կրօնքին: Քրիստոնէութիւնը դաւանանքի, ծէսի կամ ընկերային ու բարոյական

դրութեանց կրօնք մը չէ միայն. զանոնք պարունակելով հանդերձ՝ նոր կեանքի մը աւետիսը բերաւ անիկա աշխարհին:

Քրիստոս ինք նոր կեանք մըն էր երկրի վրայ երեցած, ու իր կեանքով բողոքովին նոր իմաստ և տարողութիւն տուաւ կեանքին, ու առաքեալները՝ անով կենսաւորուած՝ զայն տարին բոլոր ազգերուն: Այդ նոր կեանքը, երբ կ'ապրուի, կը բարձրացնէ ենթական իր թշուառութենէն. անիկա այլևս դիւրաթեք խաղալիքը չլլար իր և աշխարհի հակառակ բերումներուն: Ասով ենթական ինքզինքը կը զգայ միակ և մեծ գոյութեան մը մէջ, որ Տիեզերքը կը լեցունէ իր կեանքովը. ու այդ նոր կեանքը իր պատճառը և աղբիւրը ունի Քրիստոսի Յարութեան հրաշքին մէջ:

Քրիստոսի Յարութիւնը, իբրեւ խորհուրդ, ոչ միայն պատկերն ու նշանակն է վերանորոգուած կեանքի մը, այլ նաև կը պարունակէ ու կը փոխանցէ զայն անոնց որոնք կը ճանչնան Յարութեան զօրութիւնը: «Ես իսկ եմ Յարութիւն եւ Կեանք», ըսած էր Քրիստոս իր բարեկամին յարութիւն տալու պահուն: Յարութիւնը անհրաժեշտաբար կ'ենթադէ կեանքը, վասնզի յարութիւն առնել ուրիշ բան չի նշանակեր եթէ ոչ նոր կեանքի ելնել: Ու այդ նոր կեանքը, որ յաւիտենականն իսկ է, կը ստացուի շնորհիւ Քրիստոսի Յարութեան:

Կեանքը, իր բնական վիճակին մէջ, մշտական վերանորոգութեան յառաջընթացութիւն մըն է. այն կեանքը որ չի լրացներ այս պայմանը՝ սահմանուած է փճանալու: Որքան որ ճշմարիտ է այս հաւատաւորը նիւթական կեանքի վերաբերմամբ՝ նոյնքան և առաւել չափով նաև հոգեկան ու բարոյական կեանքի համար: Բարոյական կեանքը համերաշխութիւնն է բնութեան օրէնքներուն, — մեզմէ ներս կամ մեզմէ դուրս, բնական կամ գերբնական. հոգեկան կեանքը մասնակցութիւն մըն է Աստուծոյ կեանքին: Որքան իրական է բոյսին հաղորդուիլը արևի լոյսին ու ջրմուծութեան՝ նոյնչափ աստուգութիւն մըն է հոգիին մասնակցիլը աստուածային կեանքին: Ու այս մասնակցութիւնը կարելի կ'ըլլայ մարդկութեան համար շնորհիւ Քրիստոսի Յարութեան և հնարաւոր կը դառնայ անհատներու համար երբ մասնակցին Քրիստոսի Յարութեան, այսինքն մեռնին մեղքին համար և յառնեն Սրբութեան կեանքին: Մեղքին մեռնիլ կը նշանակէ խզել կապերը մեղքի ազդակներու հետ, կեանքի սրբութեան բարձրանալ՝ կապել ինքզինքը սրբութեան աղբիւրին հետ:

Քրիստոսի Յարութիւնը խորհրդանշանը բայց նոյն ատեն պատճառն է կեանքի հիմնական փոխակերպումի. Անոր հաղորդ ըլլալ, այսինքն հաւատքով մասնակցիլ Յարութեամբ ձեռք բերուած առանձնաշնորհներուն, ի ձեռքն ունենալ է լծակը որով մարդ կրնայ վեր բարձրանալ մեղքի ապականութեան ձրզողութենէն: — Հո՛ս է Յարութեան հրաշքին զօրութիւնը:

